

виробниками цих товарів та послуг. До внутрішніх податків на товари та послуги належать податок на додану вартість та акцизний податок.

У процесі аналізу показників структури доходів Державного бюджету України виявлено, що найбільшу частку у доходах державного бюджету займають податкові надходження, які становили близько 80% усіх доходів. При цьому серед податкових надходжень переважає група внутрішніх податків на товари та послуги.

Література:

1. Звіт про виконання Державного бюджету України за 2015 рік. URL : <http://www.treasury.gov.ua/main/uk/doccatalog/>
2. Звіт про виконання Державного бюджету України за 2016 рік. URL : Режим доступу: <http://www.treasury.gov.ua/main/uk/doccatalog/>
3. Звіт про виконання Державного бюджету України за 2017 рік. URL : <http://www.treasury.gov.ua/main/uk/doccatalog/>
4. Звіт про виконання Державного бюджету України за 2018 рік. URL : <http://www.treasury.gov.ua/main/uk/doccatalog/>
5. Класифікація доходів бюджету: Наказ Міністерства фінансів України № 11 від 14.01.2011 р. URL: <http://www.ac-rada.gov.ua/control/main/>

Ляховецька Світлана Юріївна

студентка 2 курсу ОС «магістр» факультету фінансів та обліку, ТНЕУ
Науковий керівник – к.е.н., доцент Савчук С.В.

ІНДИКАТОРИ ФІНАНСОВОЇ ПОВЕДІНКИ ДОМОГОСПОДАРСТВ

Фінансова поведінка – це насамперед якісна характеристика дій економічних суб'єктів, яка проявляється у: ціннісних орієнтаціях, стандартах споживання, стратегіях оптимізації фінансового вибору, сприйнятті/несприйнятті фінансових інновацій, застосовуваному наборі фінансових інструментів, ступені раціональності/ірраціональності при прийнятті фінансових рішень, рівні економічної активності на фінансовому ринку, характері сприйняття та взаємодії з фінансовими інститутами, ставленні до фінансової інформації, державних і фінансових інститутів, ризиків і гарантій фінансової безпеки [1, с. 20].

Безперечно, перелічені вище характеристики найменше піддаються кількісній оцінці. Між тим, саме кількісна оцінка слугує найбільш

об'єктивним критерієм для диференціації моделей і типологій фінансової поведінки економічних суб'єктів в цілому та домогосподарств зокрема. Ці оцінки є важливими в часі для періодизації основних моделей фінансової поведінки в минулих періодах, в територіальному аспекті для порівняльного аналізу регіонів, в ретроспективі для визначення майбутніх тенденцій.

Насамперед зазначимо, що фінансова поведінка є похідною величиною від матеріального добробуту домогосподарств [2, с. 29]. Відтак, на наш погляд, основними індикаторами фінансової поведінки українських домогосподарств можуть слугувати показники їх фінансового стану і споживчі очікування, серед яких виокремимо:

- доходи населення та їх динаміку у зіставленні з індексом інфляції;
- склад і структуру доходів домогосподарств, питому вагу в них доходів від власності та тенденції їх зміни;
- середньодушовий грошовий дохід у місяць в динаміці та у порівнянні з прожитковим мінімумом;
- коефіцієнт фондів (коефіцієнт диференціації доходів);
- коефіцієнт Джіні (індекс концентрації доходів) та криву Лоренца;
- структуру і динаміку витрат домогосподарств, питома вага в них витрат на придбання нерухомості і фінансових активів.

Для аналізу основних індикаторів фінансової поведінки домогосподарств скористаємося даними Державної служби статистики України, що акумулюються за результатами статистичного спостереження. Так, за даними вітчизняних статистичних органів, середньомісячні загальні доходи одного домогосподарства у 2018 р. становили 9720 грн., причому міське домогосподарство отримувало в середньому за місяць 9926 грн., а сільське – 9295 грн. У середньому на одну особу загальні доходи становили 4607 грн. у місяць (у міських домогосподарствах – 4772 грн., у сільських – 4283 грн.), при цьому рівень середньомісячних доходів однієї особи у 2,6 рази перевищував рівень законодавчо встановленого на цей період прожиткового мінімуму (1745 грн.). Також статистики стверджують, що середньодушові доходи домогосподарств у 2018 р. порівняно з 2017 р. зростали більшими темпами, ніж індекс споживчих цін: відповідно 121% проти 110,9% [3].

Важливо також наголосити, що в Україні частка населення із середньодушовими доходами нижче законодавчо встановленого

прожиткового мінімуму зменшилася у порівнянні з 2017 р. і склала 1,3% (розмір законодавчо встановленого прожиткового мінімуму за цей період зріс на 9%). Найбільшу частку у чисельності осіб, рівень доходу яких був нижче прожиткового мінімуму, становили безробітні, домогосподарки та інші особи (27%), а також діти віком до 18 років – близько 25%. Частки населення із середньодушовими доходами нижче розміру фактичного прожиткового мінімуму зменшилася у 2018 р. порівняно з 2017 р. як по Україні, так і серед міських мешканців в 1,3 рази і становила 28% та 26% відповідно [3].

Слід також акцентувати, що нерівність розподілу загальних доходів характеризують крива Лоренца та коефіцієнт концентрації (індекс Джині), який приймає значення від 0 (рівномірний розподіл доходів серед усього населення) до 1 (увесь дохід належить одній особі). Індекс Джині по загальних доходах населення зріс з 0,232 у 2017 р. до 0,238 у 2018 р. А співвідношення мінімального рівня загальних доходів серед найбільш забезпечених 10% населення до максимального рівня серед найменш забезпечених 10% населення збільшилося по Україні з 2,6 до 2,9 рази, причому серед міських жителів – з 2,6 до 3 разів та серед мешканців сіл з 2,7 до 2,8 рази. Найбільш заможні 20% населення у 2018 р. отримували 35% усіх загальних доходів, що на 0,6 в.п. більше ніж у 2017 р. [3].

Одним із важливих індикаторів фінансової поведінки домогосподарств є доходи від власності, зростання яких свідчить про підвищення рівня добробуту нації. В Україні доходи від власності складають незначну частку в доходах населення (від 6,2% у 2010 р. до 4,1% у 2018 р.) [4].

Таким чином, кожен із індикаторів характеризує фінансове становище домогосподарств і здійснює вагомий вплив на їх фінансову поведінку.

Література:

1. Кізима Т. О. Фінансова поведінка домогосподарств: сутність, класифікація, чинники впливу. *Світ фінансів*. 2011. Вип. 4. С. 19–26.
2. Коваль С.Л. Особливості фінансової поведінки вітчизняних домогосподарств. *Економіка. Фінанси. Право*. 2017. № 7/2. С. 28–34.
3. Соціально-економічне становище домогосподарств в Україні у 2018 р. / *Державна служба статистики України*. URL : www.ukrstat.gov.ua
4. Доходи та витрати населення у 2010-2018 рр. / *Державна служба статистики України*. URL : www.ukrstat.gov.ua